Původce a pachatel (v právu trestním).

I. Pojem.

Pachatelem v nejužším smyslu slova jest ten, kdo trestný skutek vykoná, na rozdíl od těch, kdo návodem nebo pomocí při trestném skutku se súčastnili. § 5 tr. z. pod nadpisem »spoluvina a účastenství« pojednává v prvé řadě o pachateli a rozeznává pachatele přímého a nepřímého (unmittelbarer, mittelbarer Thäter). Prvějším jest ten, kdo — jak Herbst poznamenává — dle obyčejného zvyku mluvy a vzhledem k protivě mezi prvními slovy § 5 a následujícím vypočítáváním pokus učinil nebo trestný skutek provedl, kdežto všechny jiné súčastněné osoby jsou mu při tom toliko nápomocny nebo jej k provedení činu vztažmo k pokusu přiměli. Nepřímými pachateli rozumí se tudíž původce, návodce, všichni jiní spoluvinníci a účastníci, tedy ti, kdo zlý skutek nastrojil, k němu úmyslně příčinu dal, kdo jakýmkoli způsobem k bezpečnému vykonání trestného činu přiměl nebo kdo předběžně t. j. před anebo při samém skutku s pachatelem se srozuměl o pomoc, kterou mu po vykonaném skutku má poskytnouti nebo o podílu v zisku z užitku.

Geyer (Holzendorffův Rechtslexikon str. 877) definuje nepřímé pachatelství takto: Všude, kde někdo jiného úmyslně k způsobení jistého výsledku přiměl, jehož zaviněné přivodění spadá pod ustanovení trestního zákona, jest nepřímé pachatelství i tenkráte, když ten, kdo skutek vykonal, jednal beze zlého úmyslu k zločinu potřebného. Tento může při tom býti buď úplně bez viny nebo se může tím dopustiti toliko činu kulposního; kdo ku př. dítě, osobu na duchu chorou, úplně opilou, toho, kdo se nachází v omylu o následcích svého skutku neb o tom, že nachází se v nouzi, k nějakému činu o sobě trestnému ku př. k zavraždění člověka svede, jest nepřímým pachatelem tohoto trestného skutku; rovněž ten, kdo jiného neodolatelnou mocí nebo nebezpečným vyhrožováním k trestnému skutku donutí; rovněž konečně i ten, kdo jiného způsobením nebo použitím omylu jeho k spáchání trestního skutku svede a to i tehdy, jestliže omyl jeho nebyl nutný a lze-li mu tudíž neopatrnost přičítati. Jako nepřímý pachatel jest tedy zodpověden i ten, kdo trestný skutek sám tělesně nevykonal, nýbrž kdo jiného jako nástroje k spáchání trestného skutku použije (rozh. ze dne 22. listopadu 1890 č. 9483, č. sb. 1379).

II. Spolupachatel.

I zde dlužno činiti rozdíl mezi nepřímým a přímým pachatelem, a to, co o jediném pachateli platí, platí též, vyskytují li se dvě nebo více osob jako přímí nebo nepřímí pachatelé.

1. Takový poměr dle svého pojmu předpokládá vědomé, stejným zlým umyslem vedené spolupůsobení více osob na trestném skutku súčastněných (rozh. ze dne 4. listopadu 1876 č. 5257, sb. č. 128; ze dne 26. srpna 1887 č. 6375). Zásada § 5 tr. z., že osobní poměry pachatelovy, jimiž čin nabývá v příčině trestnosti zvláštního určitého rázu, kteréž tudíž v podstatu samého skutku přecházejí a na návodce, pomocníky nebo účastníky zpět působí, vztahuje se též na spolupachatele, pokud ovšem předpokládaný osobní poměr u něho se vyskytuje (rozh. ze dne 4. listopadu 1870 č. 5257, sb. č. 128; plen. rozh. ze dne 1. července 1881 č. 3293, sb. č. 342). Spolupachatelé jsou zodpovědni za veškerý výsledek společnou jich činností způsobený, jelikož s tímto výsledkem činnost každého jednotlivého společníka jest v příčinné spojitosti a nad to dle povahy věci každý spolu-

pachatel netoliko jediný jako původce celého skutku, nýbrž zároveň na jednotlivých činech k němu směřujících spoluvinen jest (rozh. ze dne 13. října 1876 č. 5526; ze dne 3. února 1880 č. 13612, sb. 227).

2. Způsoby spolupachatelství.

a) Komplot (societas delinquendi) jest spojení více osob v jakousi společnost k tomu cíli, aby každý ze spolčených zamýšlený, předem smluvený a určený zločin společnou činností provedl.

b) Tlupa neboli rota (Bande, Rotte) jest spojení k společnému provedení většího počtu zločinů, předem však jednotlivě neurčených. Toto spojení samo o sobě není pokusem nějakého zločinu, poněvadž při něm není vztahu k určitému zločinu. Trestnost počíná tudíž teprve, když byla učiněna další úmluva o provedení určitého zločinu, a stíhá toliko ty členy tlupy, kteří při specielním trestním skutku se súčastnili (Herbst str. 85).

III. Pachatelství při pokusu zločinu (viz čl. Příprava a pokus činu trest.).

IV. Vojenský trestní zákon souhlasí úplně se všeobecnými zásadami občanského trestního zákona (§ 11 voj. tr. z.).

V. Trestní právo důchodkové.

1. Pojem.

Podobně jako obecný zákon trestní mluví § 19 tr. z. důch. o přímém pachateli oproti původci jako pachateli nepřímém. Přímým pachatelem jest tedy ten, kdo svým činem neb opomenutím dle obecných zásad v §§ 13—18 uvedených důchodkový přestupek spáchal. Pachatel a původce rozeznávají se od spoluvinníků a účastníků tím, že jim každý přestupek může býti přičítán, a že podléhají přísnějšímu trestu než tito (§ 102). Pachatele a původce označuje důch. tr. z. ostatně při jednotlivých přestupcích různými jmény, na př. jako návodce (§ 182), hlavního pachatele (§ 179, Häuptling) atd.

2. Pachatel jako účastník.

Zvláštní ustanovení obsahuje § 29 tr. z. důch., dle něhož pachatel ve všech případech, kde mu z důvodů v § 15 uvedených čin neb opomenutí jako důchodkový přestupek nelze přičítati, přece tresce se jako účastník, jestliže pachatel prospěch s dotyčným činem neb opomenutím spojený uskuteční nebo uskutečniti, zvýšiti, zabezpečiti se snaží nebo učiní kroky, aby důchodkové úřady o činu neb opomenutí resp. o dotyčné věci nezvěděly, činí-li tak v době, kdy důvod vylučující přičítání tohoto činu neb opominutí jemu jako pachateli pominul.

Původ zboží.

I. Pojem.

Povinnost vykázati odebírání, vyclení neb tuzemský původ zboží je nejdůležitějším podkladem všech kontrolních pravidel v oboru zákonodárství celního. Dřívější předpisy o tom byly nedostatečny a vedly obyčejně k posouzení zboží znalci. Platný řád celní a monopolní přesně vytkl pojem výkazu a obmezil povinnost k témuž jak co do předmětu tak co do osob. Předpisy o průvodech přípustných k potvrzení odebírání nebo původu, jež pokud se týče důkazu znaleckého zbudovány byly na zásadách jednoduchých a požadavkům spravedlnosti odpovídajících, podrobně upravil k vůli souvislosti II. díl důch. z. tr. (§§ 727—754).

II. Předmět a objem výkazu: Budiž vykázáno: